

Sanna Juvakka

ONKS TEILLÄKIN HARRIKKA?

Tutkielma lasten ja nuorten kokemasta yhteisöllisyydestä Harley-Davidson maailmassa

Opinnäytetyö
Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

Joulukuu 2009

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

 MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences		Opinnäytetyön päivämäärä
Tekijä(t) Sanna Juvakka		Koulutusohjelma ja suuntautuminen Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma
Nimeke Onks teilläkin Harrikka? - Tutkielma lasten ja nuorten kokemasta yhteisöllisyydestä Harley-Davidson maailmassa		
Tiivistelmä <p>Tämä on tutkielma lasten ja nuorten kokemasta yhteisöllisyydestä, osallisuudesta ja niihin liittyvistä ilmiöistä. Tutkimus on laadullisen tutkimuksen periaatteita noudatteleva, jossa on käytetty apuna haastatteluja. Haastateltavat ovat olleet motoristiperheiden lapsia, perheiden, joissa moottoripyörän merkki on Harley - Davidson.</p> <p>Tutkielma raottaa ovea Bikerien maailmaan ja siihen, millaiseksi lapsi tai nuori kokee roolinsa Harley - Davidson- yhteisön jäsenenä. Tutkimuksessa käsitellään perheen, vanhempien tuen, ystäväpiirin ja elinympäristön merkitystä lapsen kehitykselle. Osallisuus, yhteisön osana oleminen ja vertaistuen merkitys on suuri identiteetin kehittymisen kannalta. Sosiaalinen pääoma nousee luontevasti esille.</p> <p>Tutkielma osoitti hyväksytyksi tuleminen tärkeyden. On tärkeää, että saat olla sitä mitä olet, ja toiset hyväksyvät sinut juuri sellaisena. Terveen omakuvan ja maailmankuvan rakentumiseen tarvitaan tunne, että kuuluu johonkin, on kyse sitten minkälaisesta ihmisryhmästä tahansa.</p>		
Asiasanat (avainsanat) Harley-Davidson, HD, Harrikka, me-henki, yhteisöllisyys, yhteisö, osallisuus, sosiaalinen pääoma		
Sivumäärä 31	Kieli suomi	URN
Huomautus (huomautukset liitteistä)		
Ohjaavan opettajan nimi Helena Timonen	Opinnäytetyön toimeksiantaja	

DESCRIPTION

 MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences		Date of the master's thesis	
Author(s) Sanna Juvakka		Degree programme and option Degree Program in Civic Activities and Youth Work	
Name of the master's thesis Do you have also a Harley – Davidson – an Essay from children´s experiences for the sence of community in the world of Harley -Davidson			
Abstract This is an Essay about the sense of community, participation and phenomenon near them. This is a qualitative Essay, which includes children´s interviews. The people who were interviewed, are part of families, who drive motorcycles called Harley – Davidson. This Essay opens slightly the doors of Bikers lifestyle, and also tells how children´s experiences the role for being a part of the Harley – Davidson – community. In the essay I handle the meaning of the family, friends, support and environment for the development of the child. Participation, being part of some commune and friendships have a great meaning for the development of identity. Social capital arise up. I handle the meaning of being accepted justa like you are. It is very important, because then you could build a welthy self-image and worldview. It is necessary to belong to some social group.			
Subject headings, (keywords) Harley-Davidson, HD, Harrikka, brotherhood, sence of community, commune, participation, social capital			
Pages 31	Language finnish	URN	
Remarks, notes on appendices			
Tutor Helena Timonen		Bachelor´s thesis assigned by	

SISÄLTÖ

Kuvailulehti	2
Description	3
Sisällysluettelo	4
1. Johdantoa	5
2. Roolini tutkijana	7
3. Mitä on olla Biker, mitä on bikerkulttuuri?	9
4. Jokainen tarvitsee tukea	10
5. Mikä on yhteisö, mitä on yhteisöllisyys	11
6. Mitä on sosiaalinen pääoma	14
6.1 Lasten ja nuorten kokema sosiaalinen pääoma	19
7. Yhteisön ja sosiaalisen pääoman ero	21
8. Aika vanhempien kanssa	24
9. Vertaisten merkitys	25
10. Maailmankuvan muodostuminen	25
11. Osallisuudesta	27
12. Yhteenvetoa	29
Lähteet	30

1. Johdantoa

Lähdin tutkimaan yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja niihin liittyviä ilmiöitä. Yhteisö, jonka olen liittänyt tähän tutkimukseen, on Harley-Davidson harrastajien yhteisö. Tutkin lasten kokemuksia ja ajatuksia Harley-Davidson harrastuksesta; sellaisten lasten, joiden perheessä on yksi tai useampi Harley-Davidson-merkkinen moottoripyörä.

Merkkikerhot järjestävät myös lapsille suunnattuja tapahtumia ja kokoontumisia, perheralleja ja lastenkotilapsille leluralleja. Perherallien kävijät ovat pääasiassa perheitä, vaikka tosin eräänä vuonna pienimmän perheen muodostivat mies ja pyörä. Leluralleissa ajelutetaan laitoshoidossa olevia lapsia moottoripyörillä, ja lopuksi on Harley-Davidson -kuskien ja lasten välinen jalkapallo-ottelu.

Lähtiessäni tekemään tutkimusta haastattelin Harley-Davidson -perheiden lapsia ja vierailin perheralleissa vuosina 2008 ja 2009. Olettamukseni oli, että ilmiselvänä aistittava yhteisöllisyyden tunne lähtee ensisijaisesti lasten kaverisuhteista. Se, että jollakin on samanlainen paita, tai sinun ja minun isillä on parrat ja äidit kulkevat ajotakeissa luo kokemusta yhteen kuulumisesta. Kukaan ei katso perään, kun kävelet äidin kanssa, joka on ilmiselvä motoristi, täällä se on normaalia – kaikkien äidit ovat motoristeja, tavalla tai toisella. Saatikka kun kuljet risupartaisen ja nahkaliiveihin pukeutuneen isän kanssa.

” Kukaan ei oikeestaan oo erinäköne ku muut, tai eihä ne nyt samannäkösiä oo, mut sillee samanlaisii. Liivit ja takit... monil on nahkahousut ja parta... tai chapsit... miul on ratsastukses minichapsit... Ja maantiellä moikataa ku vastaa ajaa pyörä. ” (Tyttö 10v)

Toki sekin on merkittävää, ja kasvattaa hyväksynnän kokemuksia. Kokoontumisissa kaikki ikään, kokoon, sukupuoleen ja ulkonäköön katso-

matta tuli hyväksytyksi, kunhan vain noudatti kirjoittamatonta sääntöä:
” Tule rauhassa tai jää kotiin”.

Toisessa perherallissani (2009) jouduin hiukan muuttamaan käsityksiäni. Edelleenkin yhteisöllisyys oli ilmassa aistittavaa, mutta huomasin siinä uusia ulottuvuuksia. Lapsille oli järjestetty kaikenlaisia kisoja, ja kaikkien vanhemmat kannustivat tietenkin omiaan, mutta myös toisten lapsia. Jos Pikku-Emmin (nimi muutettu) isä tai äiti oli kadoksissa, kertoi hän siitä jollekin paikalla olevalle aikuiselle, ja pian isä tai äiti etsittiin mikrofonin avulla huumoripitoisilla kuulutuksilla. Lapsi sai avun sitä tarvitessaan, eikä kukaan menettänyt kasvojaan. Yhteisöllisyys tulikin ajatuksesta ”yhtä suurta perhettä”.

”... että ne on niinku kavereita, nii läheisii et voi verrata yhteen suureen perheeseen... saattaahan ne joskus päässään riidellä mut ei ne tappelemaan rupee” (poika 13v, vastaus kysymykseen Mitä tarkoitat sillä, että Harley-ihmiset ovat yhtä suurta perhettä?)

Vuonna 2009 järjestetyssä perherallissa Naantalin Kuparivuori Campin- gissa oli lapsille viihdykkeenä leikkipuisto. Useat lapset viettivät puistossa aikaa paljonkin, myös pienimmät. Leikkipuiston reunoilla istuskeli koko ajan kourallinen vanhempia. Sanattomasta sopimuksesta vahdittiin kaikkien lapsia, ratkottiin riitoja hiekan heittelystä ja liukumäen laskuvuoroista. Aina paikalla oli jonkun vanhempi. Ujostelematta lapset tulivat kertomaan naarmuista ja vallalla olevista riidoista, vaikka aikuinen oli heille tuntematon.

Minäkin selvitin yhden hiekanheitto-episodin. Kokiessani itse tätä ”kylä- äidin” roolia tuli mieleeni Anne Eskelisen ”koko kylä kasvattaa – yhdessä elämään” – malli. Eskelisen kirjan ensimmäisillä sivuilla on mainittu afrikkalainen sanonta, joka oli kiinnittänyt Laukaalaisten vanhempien huomion, ja jolla aikoinaan Hillary Clintonkin on markkinoinut kirjaansa. Viis- sas sanonta kuuluu:” Lapsen kasvattamiseen tarvitaan koko kylä.” (Eske-

linen. 2000. 11,15) Yhteisöllisyyttä on se, että tuntee kuuluvansa johonkin ja että saa tarvittaessa apua ja tukea toisilta (Salminen. 2005. 173). Yhteisöllisyyden tunne ei kummunnutkaan pelkästään samankaltaisuuden kokemuksesta, vaan ennen kaikkea aikuisten jatkuvasta läsnäolosta ja saataavuudesta. Lapsen oli turvallista olla.

” Siel on turvallista olla koska kaikki on niinku kavereita keskenään. Kaikki tuntee niinku toisensa. Tai jos ei tunne niin tutustuu. Niinku viime perherallissa menin portille norkoilee, apuvahdiks ja muutenki lähin, ku alko tulla tylsää ku se paikka (oma rastipiste) oli tyhjä”(poika 13-v, vastaus kysyttäessä, miltä tuntuu olla ralleissa mukana).

2. Roolini tutkijana

Tutkimusta tehdessäni kävin läpi monenlaisia rooleja.

Ennen kaikkea tärkein roolini on olla äiti kolmelle lapselleni. Olen myös motoristi, ja Harley-Davidson harrastaja, ajan omaa pyörää. Olen ollut vuoden 2008 perherallissa ohjelmien järjestämisessä mukana, ja vuoden 2009 perherallissa leikkikentän laidalla haukkana vahtiva vanhempi. Olen opiskelija ja työntekijä, joka yrittää löytää aikaa opinnoilleen. Olen myös hevostilan emäntä, joka aurinkoisina päivinä karauttaa luomuhevostoimilla metsäteillä, tai 900 kuutiosenttimetrin siivittämänä kuumaa asfalttia pitkin.

Äidin rooli vaikuttaa tutkijan rooliin väistämättä. Olen itse syvästi perhe-orientoitunut ihminen, ja harrastan lasten ehdoilla. Sen vuoksi tapahtumat, joissa olen vierailut lasten kanssa, ovat valikoituneet tapahtumiksi, jotka ovat lapsille suunnattuja. Voi olla, että tutkimukseni olisi tuloksiltaan erilainen, jos olisin lähtenyt tutkimaan lasten viihtymistä pelkästään aikuisille suunnatuissa tapahtumissa.

Myös se, millainen olen motoristina ja Harley-Davidson –harrastajana vaikuttaa. Itse olen osallistunut myös aikuisille suunnattuihin ralleihin. Aikuisten ralleissa olen viettänyt eniten aikaa ryhmässä, omassa porukassa, jossa melkein kaikilla on omia lapsia, ja lapsia arvostetaan ja heidän kuulumisia kerrotaan. Luulen, että sen vuoksi tutkimukseni on enemmänkin positiivisesti väritty. Valitettavasti motoristien joukkoon mahtuu kumminkin myös vanhempia, jotka asettavat harrastuksensa lastensa hyvinvoinnin edelle, niin kuin missä tahansa yhteiskunnan ihmisryhmässä muutenkin. Etenkin silloin yhteisöllisyyden luoma tuki ja turva on arvokasta sekä vanhemmalle, että lapsille.

Ollessani vanhimman tyttäreni kanssa ajelulla, olen kiinnittänyt huomiota siihen, kuinka ryhdikkäänä, miltei ylpeänä hän istuu takanani. Tankatesamme pyörää hänen olemuksestaan huokuu viesti: ”Huomaatteko, ollaan naisporukassa pyöräilemässä, ja meillä on Harley-Davidson”. En tiedä, olisiko tunne sama, jos minulla olisi jonkun muun merkinen pyörä, koska ensimmäinen pyöräni oli Harley-Davidson.

Harley-Davidson harrastajat muodostavat monenlaisia yhteisöjä. On tiivitä talliporukoita, löyhemmin toisiinsa sidottuja tietyn alueen sisällä toimivia harrastajia, yksinäisiä ratsastajia ja myös perheorientoituneita harrastajia, jotka harrastavat moottoripyöräilyä koko perheen kesken ja tapaavat harrastuksen puitteissa toisia perheitä. Tässä tutkimuksessa keskityn jälkimmäisen ryhmän tarkasteluun. Tarkastelen etenkin lapsia ja nuoria juuri sellaisista perheistä, joissa moottoripyöräharrastus näyttäytyy vahvasti, ja joissa tuetaan lapsien ja nuorten kokemaa harrastuksen tuomaa yhteisöllisyyttä.

Keskeisiä termejä ja avainsanoja tutkimuksessani on Harley-Davidson, Harrikka, HD, motoristi, biker, bikerkulttuuri, yhteisöllisyys, me-henki, sosiaalinen pääoma ja osallisuus. Tekemäni tutkimus on laadullinen tutkimus, joka sisältää Harley-perheiden lasten haastatteluja. Se on myös tapaututkimus, jonka tapauksena tutkitaan k.o. ihmisryhmän jälkikasvun

kokemuksia ja mietteitä. Tutkimus on myös vahvasti kirjallisuuteen no-
jaavaa.

3. Mitä on olla Biker, mitä on bikerkulttuuri?

Bikerkulttuurilla tarkoitetaan useimmiten elämäntapaa, jonka keskiössä on yksilöllisesti rakennettu Harley-Davidson -merkinen moottoripyörä. Bikerkulttuuria jäsentää omat arvot, normit ja ihanteet, ja sitä ylläpidetään, uusinnetaan ja tulkitaan yksilöiden ja Harley-Davidson -moottoripyöräkerhojen ohella erilaisten kulttuurituotteiden (lehdet, musiikki, elokuvat, kirjallisuus, internet ym.) välityksellä.

Elämäntapa ylittää rajat maanosien, sukupolvien, eri kulttuurien, valtioiden ja uskontokuntien välillä. Myöskään yksilön sosioekonominen asema ei estä olemasta tai edellytä olemaan Biker. Tosin maittain on eroavaisuuksia bikerkulttuurin ilmenemisessä.

Bikerkulttuurille on ominaista mieskeskeisyys.

”...ja nyt oltii talvitapahtumas ku se oli lähellä meitä. Käytii siel saunas ja tultii sit kotii. Meille tuli Hilikka ja Kalle ja Marttikii (alue-päällikön vaimo ja lapset, nimet muutettu) yöks ja iskä jäi niitten miesten kaa sinne majalle. Ne tuli sit vast aamul meille aamupalalle...”(tyttö 10-v)

Sitoutumisen asteet vaihtelevat niin yksilö (Harley-Davidsonin omistaja) kuin ryhmätasollakin (moottoripyöräkerhot). Vaikka myös naiset ajavat Harrikoilla, keskitytään bikerkulttuurissa yleensä miehiin: elokuvissa, lehdistä, musiikissa ja tarinoissa on keskitytty kuvaamaan moottoripyörän ja miehen välistä suhdetta ja miesten yhdessäoloa. Harrikkaan liittyvä kulttuurinen kuvasto on täynnä maskuliinisia määreitä ja miehiseksi miellettyjä piirteitä. (Kinnarinen. 2005. 2, 4) Eniten Bikeriksi mielletään parrakas, nahkaliivinen motoristimies.

”...muilki yleensä lukee liiveissä jotakin..kerhon nimi tai..no jotakin, joku kuva vaikka. No, aika suuri osa pitää partaa. Siis yleensä parta kuuluu motoristille ja just HD miehelle kuuluu parta... just se tekee siintä HD miehen... tai naisen...(aika pitkä tauko) ... tai ei naisilla tietenkään partaa ole. Niin se tekee, et sil on just Harrikka ja harrikkavaatteet ja se tulee just sillä pyörällä sinne tapahtumiin. Siis ei autolla. Se on ihan typerää.” (poika 13v)

4. Jokainen tarvitsee tukea

Jokainen, myös Harley-Davidson-moottoripyöriä harrastava aikuinen haluaa kasvattaa lapsensa hyvin. Joskus käy kumminkin niin, että omat voimavarat hiipuvat tai loppuvat syystä tai toisesta. Vanhemmuus voi jäädä puutteelliseksi muun muassa kolmesta eri syystä: 1) Vanhemmat eivät osaa (vanhempien tietämystä lapsen luonnollisesta kehityksestä tulisi lisätä) 2) vanhemmat eivät jaksaa (vanhempien tukemisen huomioiminen, lepo- ja virkistysmahdollisuuksien järjestäminen) 3) vanhemmat eivät tahdo (pyrkimys herättää vanhemman tahto olla vanhempi). (Laukkanen, Marttunen, Miettinen, Pietikäinen. 2006. 49-50) Perhettä voi kohdata sairaus, uupumus, kuolema tai ero, joka verottaa vanhempien kykyä olla tasapainoinen vanhempi. Lievänkin kriisin kohdatessa tarvitsemme toisia ihmisiä enemmän kuin aiemmin.

Turvallisen kasvu ympäristön luomiseen tarvitaan loppujenlopuksi sängen vähän oleellisia elementtejä, ja tarvittaessa toiset yhteisön aikuiset auttavat siinä. (Eskelinen. 2000. 24, 87) Tieto siitä, ettei ole yksin ja tarvittaessa saa tukea, helpottaa. Motoristiyhteisössä vallitseva ”brotherhood” (me - henki) luo turvaa monelle, tunteen, että kaikesta huolimatta kuuluu johonkin. Yhteisön tuki on tärkeä. Lapset ja nuoret tarvitsevat rinnalleen aikuisia, joiden kanssa voi jäsentää ja rakentaa maailmankuvaansa, peilata ajatuksiaan, saada johdonmukaista palautetta ja opetella erottamaan olennainen epäolennaisesta. (Laukkanen, Marttunen, miettinen. Pietikäinen. 2006.

44) Jos jostakin syystä oman vanhemman antama terve elämisen malli puuttuu tai on pirstaleinen, voi tuki-aikuisena toimia joku muukin lapsesta aidosti ja vilpittömästi välittävä turvallinen aikuinen.

5. Mikä on yhteisö ja mitä on yhteisöllisyys?

Sosiaalianthropologi Edward Westermarckin (1862-1939) mielestä ihmisten yhteisöllisyys johtuu ihmisen biologisesta perimästä: ihminen hakeutuu vaistomaisesti ja luontaisesti toisten lajitoveriensa (toisten ihmisten) seuraan, ja näin ollen lajin säilyminen on turvattu. Yhteisöllisyys kuuluu ihmisen olemukseen. (Hautamäki, Lehtonen, Sihvola, Tuomi, Vaaranen, Veijola. 2005. 8)

Entisaikoina lapselle on ollut elintärkeää kuulua toisten lasten joukkoon. Omien vanhempien ennen aikaisen kuoleman riski oli hyvinkin suuri verrattuna nykypäivään. Varmin turva oli omanikäisten toverien, sisarusten, serkkujen ja ystävien joukossa. Nykyäänkin niin lasten kuin aikuistenkin elämää ohjaavat vahvasti joukkoon kuulumisen tarpeet. Lähes vaistonvaraisesti lapset, nuoret ja aikuiset tekevät asioita, jotka takaavat oman paikan muiden joukossa. Sosiaalisen hyväksynnän tarve ohjaa ihmisen toimintaa ja tunteita enemmän kuin arkea eläessä huomataankaan. (Laukkanen, Marttunen, Miettinen, Pietikäinen. 2006. 59)

Yhteiskuntateoriassa yhteisön katsotaan olevan paikallinen ihmisryhmä, jonka jäsenet tuntevat toisensa ja jakavat samoja arvoja. Tuttuuteen ja turvallisuuteen perustuva yhteisöllisyys ja moderni yhteiskunta ja valtio asetetaan usein vastakkain. Sosiologi Ferdinand Tönnies (1855-1936) erotteli yhteisön ja modernin yhteiskunnan selkeästi. Hänen mukaansa elävät yhteisölliset ihmisten väliset suhteet tulevat modernisaatiossa korvatuksi mekaanisella yhteiskunnalla. Modernisaatio merkitsee yhteiskunnan eriytymistä ja monimutkaistumista. Talous, politiikka, kulttuuri ja muut yhteiskunnan toiminnot alkavat elää omaa elämäänsä. Ihmisten lisääntynyt liikkuvuus, media ja globalisaatiokehitys heikentävät vanhoja perinteitä

ihmisten irtautuessa ajallis-paikallisista sidoksistaan. (Hautamäki, Lehtonen, Sihvola, Tuomi, Vaaranen, Veijola. 2005. 8)

Yhteisöt eivät rakennu pelkästään paikallisen vuorovaikutuksen varaan, vaan ne perustuvat merkityksen ja identiteetin etsimiseen. Nykytulkinnan mukaan yhteisöt ovat enemmänkin symbolisia rakennelmia (vrt. entisajan kyläyhteisöt), ja mielikuviutus ja kyky nähdä yhteiset merkitykset ovat tärkeimpiä yhteisöllisyyttä ylläpitäviä voimia. Ihmiset hakevat yhtäläisyyksiä ja eroja itsensä ja muiden välillä, tekevät identiteettiään koskevia tulkintoja ja näin ollen hakeutuvat erilaisiin yhteisöihin. (Hautamäki, Lehtonen, Sihvola, Tuomi, Vaaranen, Veijola. 2005. 8-9) Elämäntapa, joka on rakentunut Harley-Davidson -merkkisten moottoripyörien ympärille tarjoaa uskontotieteellisestikin kiinnostavia ja haastavia kysymyksiä siitä, miten sekulaarinen ilmiö, kuten moottoripyöräharrastus muuttuu kokonaisvaltaiseksi elämäntavaksi ja –asenteeksi, jota jäsentävät omanlaiset arvot, normit ja moraalikäsitteet siitä, mikä on hyveellistä, tavoiteltavaa, kilvoiteltavaa, ihailtavaa, halveksittavaa tai välteltävää. (Kinnarinen. 2005. 1)

Lapsuudesta lähtien ihminen haluaa kuulua johonkin ryhmään. Ollessaan aikuisten kanssa vuorivaikutuksessa nuori oppii tärkeitä tunne- ja toimintamalleja. Vertaisryhmät ovat toisella tapaa tärkeitä. Lapsi harjoittaa ikätoveriensa kanssa niitä sosiaalisen kanssakäymisen muotoja, joita hän ei voi perhepiirissä tai aikuisten kanssa harjoittaa. Ystäviä saadakseen lapsen on hallittava sellaisia sosiokognitiivisia ja sosiaalisia taitoja, joita ystävyyssuhteet edellyttävät. Kavereilta opitaan myös kulttuuriset tabut, asiat, joista vanhemmat eivät puhu lapsille. Leikkien ja pelien kautta harjoitellaan normien muodostamista ja noudattamista. (Himberg, Jauhiainen. 2002. 13)

Nuoret muodostavat myös omanlaisiaan yhteisöjä. Nuorten yhteisöt ovat usein ”luovuus-sampoja”, jossa kaikki valveilla vietetty aika suunnataan innovatiivisuuteen ja sovellustekniikoihin. Hauskanpito, elämänhalu, ver-

kostoitumistaidot, ”cooleimman” tittelistä kilpaileminen ja yhteisön taustajoukot ja ”wannabeet” (yksilö, joka pukeutumisellaan, musiikkimaullaan ja ideologiallaan ilmentää halua kuulua yhteisöön) edustavat jäljittelyn arvoista yhteisöllistä pääomaa, jonka luovuus on verratonta. Kaveriyhteisö, jossa tehdään ”cooleja juttuja”, on yksittäiselle nuorelle usein ensimmäinen kokemus perheen ulkopuolisesta hyväksyvistä ympäristöstä. Nuorten yhteisöissä saa olla sellainen kuin on, ja jokainen löytää sieltä oman paikkansa. Yhdistävä tekijä on ennen kaikkea samanhenkisyys ja samankaltainen ajatusmaailma. (Hautamäki, Lehtonen, Sihvola, Tuomi, Vaaranen, Veijola. 2005. 124, 126)

Yhteisöissä on usein paljon sosiaalista pääomaa. Sosiaalinen pääoma koostuu kolmesta eri osatekiästä: yhteisistä arvoista ja normeista sekä verkostoista ja luottamuksesta. Jos verkostossa ei ole luottamusta, puuttuu siltä sosiaalinen pääoma. (Salminen. 2005. 41) Biker –yhteisöissä vallitsee pääosin sama arvomaailma. Kaveria ei jätetä, kaikki ovat samanarvoisia ja toisen bikerin apuun voi luottaa.

”Moottoripyöräilijät ovat erikoisen mahtavaa porukkaa. Ainakin he, ketkä on sitä koko ikänsä harrastaneet, ja tietää, että kaikki moottoripyöräilijät ovat yhtä suurta perhettä.” (tyttö 16v)

Luottamus syntyy tutustumalla, tuntemalla ja tiedostamalla. Tiedät, kuinka siinä yhteisössä toimitaan, jossa aikaasi vietät. Tiedät, mitkä ovat yhteisön arvot, ja käyttäytymismallit. Tunnistat yhteisösi kuuluvat useimmiten jo ulkoisesta habituksesta. Pystyt luottamaan yhteisösi jäseniin.

”Kaikki tulee yleensä toimeen kaikkien kanssa. Nii että tuntee toisensa eikä tarvii aina ruveta esittäytymään. Vieraat otetaan vastaan ystävällisesti ja toivotetaan mukaan porukkaan.” (Poika 15-v)

Nuorten oma harrastustoiminta luo pohjaa yhteiskunnalliselle osallisuudelle ja osallistumiselle. Harrastukset, jotka on aloitettu lapsuusiässä, jatkuvat

usein myöhemmällä iällä monesti aktiivisena kansalaisuutena ja osallistumisena kansalaistoimintaan. (Laukkanen, Marttunen, Miettinen, Pietikäinen. 2006. 46) Harley-Davidson harrastaja-perheiden lapset oppivat elämäntapaa osallistumalla rallien ja kokoontumisten ohjelmiin ja auttamalla tarvittaessa pienissä askareissa. Jokainen kantaa oman kokoisensa korren kekkoon, ja näin ollen yhdessä tekemällä saadaan aikaan iso tulos. Lapsi oppii, että yhdessä tekemällä voi saavuttaa paljonkin, ja pienelläkin panoksella voi vaikuttaa lopputulokseen.

6. Mitä on sosiaalinen pääoma?

Sosiaalinen pääoma-käsite ymmärretään usein sosiaalisiksi voimavaraksi, joka syntyy formaalin (muodollinen) ja informaalin (epämuodollinen) kanssakäytöksen tuotoksena. Käsite on pyritty nostamaan fyysisen, taloudellisen ja inhimillisen pääoman rinnalle yhdeksi hyvinvoinnin tuottajaksi ja sen ylläpitäjäksi. Käsitteen juuret löytyvät kumminkin jo 1800-luvulta.

1980-luvulla sosiologit James Coleman (1988) ja Pierre Bourdieu (1986) nostivat käsitteen ”sosiaalinen pääoma” yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen kohteeksi. Myös Robert Putnam edesauttoi käsitteen tunnettavuutta tutkimusraportillaan Italian aluehallinnon uudistuksesta (Making democracy work) 1993. Sosiaalisen pääoman käsitteen kehittyminen liitetäänkin näiden edellä mainittuun kolmikkoon, vaikka heidän käsityksensä käsitteestä eroavatkin jonkin verran toisistaan. (Ellonen. 2008. 31)

Bourdieun mukaan sosiaalinen pääoma on taloudellisen ja kulttuurisen pääoman rinnalla väline erottautua jakautuneessa yhteiskunnassa. Hänen mukaansa sosiaalinen pääoma on ryhmäsidonnainen hyödyke, joka on yksilön käytettävissä omien tavoitteiden saavuttamiseen.

Putnamin määrittelyssä korostuu sosiaalisen pääoman yhteisöllinen ominaisuus. Sosiaaliset verkostot, luottamus ja normit ovat tärkeitä. Sosiaalinen pääoma ilmenee ennen kaikkea yhteisöjä ylläpitävässä vireässä yhdis-

tystoiminnassa, paikallisten asioiden seuraamisessa ja yleisiin asioihin suuntautumisessa. Putnamin käsitteen mukaan keskeisintä ovat kansalais-hyveet, kansalaisaktiivisuus sekä sosiaalinen ja yhteisöllinen infrastruktuuri (perus/alusrakenne).

Colemanin työ on keskittynyt pääsääntöisesti perheiden sosiaaliseen pääomaan ja lapsiin ja nuoriin. Hän korostaa sosiaalista pääomaa yksilön resurssina, mutta ei unohda yhteisön merkitystä sen muodostajana. Paikalliset sosiaaliset suhteet ovat tärkeitä ja merkityksellisiä. Verkostot ovat itsessään sosiaalista pääomaa ja niiden tuottamat resurssit riippuvat suhteiden laadusta ja ominaisuuksista. Verkostot, jotka kykenevät tuottamaan ja ylläpitämään normeja, tuottavat sosiaalista pääomaa. Coleman kutsuu tätä *sulkeutumaksi* (closure), jossa kaikki yhteisön jäsenet tuntevat toisensa, ja jossa luodaan normeja estämään negatiivisia ja edistämään positiivisia tapahtumia. Sulkeutuma muodostaa yhteisön, joka itsessään vahvistaa sosiaalisia suhteita ja jossa luotetaan toisiin sekä kontrolloidaan toisia. (Ellonen. 2008. 31-32)

Käsitteen ”sosiaalinen pääoma” teoreettiset lähtökohdat ammennetaan em. teoreetikkojen töistä. Tutkimusta voidaan siis tehdä *putnamilaisittain*, *colemanilaisittain* tai *bourdieulaisittain*. Eriävistä näkökulmista huolimatta yhteneväisyyttä löytyy mm. sosiaalisen rakenteen yhteisöllisten piirteiden korostaminen (sosiaaliset verkostot ja normit). Normit, joita voi olettaa yhteisön jäsenen noudattavat, edistävät ja helpottavat ihmisten välistä kanssakäymistä, mikä taas mahdollistaa luottamuksen syntymisen. Sosiaalinen pääoma ymmärretään sosiaaliseksi voimavaraksi, joka muodostuu ihmisten välisten formaalien ja informaalien suhteiden vaikutuksesta. Osa perusmääritelmää käsitteelle onkin vakiintuneet verkostot, normit ja luottamus. (Ellonen. 2008. 33)

Kirsi Kinnarisen tutkiessa moottoripyöräkerho Misfits Mc:n (nimi muutettu) yhteisöllisyyttä tuli esiin voimakas lojaalisuus ja luottamus. ”Luottamus ja lojaalisuus ovat tallielämän keskeisimpiä arvoja. Jotta talli toimisi sel-

laisena turvapaikkana ja omana tilana kuin mitä miehet haluavat, on ensimmäinen ehto se, että jokainen voi olla varma siitä, ettei kukaan jäsenistöä toiminnoillaan vahingoita tallia yhteisönä. (Kinnarinen. 2005.122)”

Lapsille HD –harrastus näyttäytyy yhdistävänä ja haastatteluissa lasten käsityksien mukaan HD yhteisöissä ihmiset käyttäytyvät toisiaan kunnioittavasti, tuttavallisesti ja yleisen kategorian mukaan kunnollisesti. Lapsi voi luottaa aikuisen toimintaan.

” Mietitääs ny ensin toi HD porukka. Ensinnäkin, kukaan mun tuntema HD hemmo ei oo rikollinen tai väkivaltainen. Kukaan mun tuntema HD tyyppi ei oo tehny minkäänlaista rikosta... juu, kunnollisia ihmisiä on. Ehkä joskus ottaa olutta... ja ehkä on kännissä. ” (Poika 13-v)

Nykykeskustelussa käsitteestä löytyy myös uusia vaikuttajia mm. *Alejandro Portes, Dietlind Stolle ja Na Lin.*

Portes suhtautuu kriittisesti perinteisiin teoreetikoihin. Hän korostaa voimakkaasti sosiaalisen pääoman mahdollisia negatiivisia vaikutuksia. Myös Stolle lähestyy käsitettä kriittisesti, mutta hyvin analyttisesti. Hän keskittyy (Putmanin tapaan) yhteiskunnan tasoon, ja tarkastelee sosiaalisen pääoman yhteyttä demokratiaan ja kansalaisosallistumiseen. Na Lin perustaa teoriansa paikallisiin sosiaalisiin suhteisiin ja niistä muodostuviin resursseihin. Teoriaansa noudatellen hän jakaa käsitteen kolmeen ulottuvuuteen: sosiaaliseen pääomaan panostaminen, pääseminen sosiaalisen pääoman osingoille ja niiden mobilisoituminen ja sosiaalisen pääoman vaikutukset. Na Linin mielestä sosiaalinen pääoma jakautuu epätasaisesti, ja hän puhuu *pääomavajeesta, capital deficit* (jos esim. perheessä toinen lapsi saa enemmän resursseja kuin toinen) ja *seurausvajeesta, return deficit* (yksilö ei saa vastinetta investoimalleen sosiaaliselle resurssille). Yhteneväistä kaikille määrittelyille on sosiaalisen pääoman olemuksesta sosiaalisista suhteista muodostavana voimavarana. (Ellonen. 2008. 33-34)

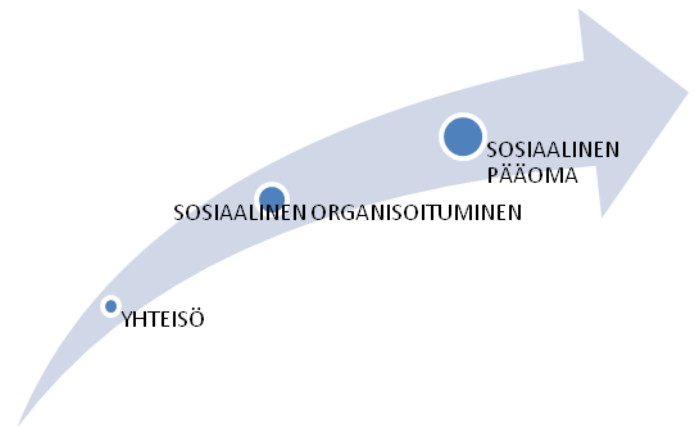
Haastatteluiden lapset kokevat tärkeänä Harley-Davidson –piireissä kaverit, ja vanhempien kanssa olon ja ”samantyylisten” ihmisten kanssa ajan viettämisen.

”No mein perheessä kyl mä joskus pesemisessä autan ja satulan irrottamisessa. Huolloissa tulee autettua molempia. Äidin kanssa laittelen suunnilleen yhtä paljon. Siinä sitten oppii itekkin jos täytyy joskus vaikka mopoa laitella.” (Poika 15-v)

”...Mukavinta varmaan on se... se et niinku ollaan... et kaikki meidän perheestä samaan aikaan ollaan samassa paikassa. HD tapahtumissa tai sellaisissa. Niissä aina tutustuu uusiin naamoihinki ja kaikkien kanssa voi jutella.” (Poika 13-v)

Sosiaalinen pääoma on yhteistä hyvää, ja sen tuottoa ei arvioida yksilön suhteellisena menestyksenä, vaan koko yhteisön pyrkimysten toteutumisenä. Michael Woolcockin mukaan sosiaalista pääomaa ovat yhteiskunnan sosiaalisiin rakenteisiin juurtuneet normit ja sosiaaliset suhteet, jotka antavat ihmisille mahdollisuuden koordinoida toimintaansa haluttujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Yhteisenä pyrkimyksenä on yhteisiksi miellettyjen tavoitteiden toteutuminen. (Kajanoja. 2008. 29)

Yhteisön sosiaalinen organisoituminen tuottaa sosiaalista pääomaa, ja yhteisön rakenteelliset ominaisuudet määrittävät organisoitumisen asteen ja sitä kautta sosiaalisen pääoman vaikutuksia.

(Ellonen. 2008. 56)

Yleensä motoristi tunnistaa toisen motoristin. Kahviloissa ja levähdyspaikoilla syntyy luontevasti keskustelua. Moottoripyöristä on turvallista keskustella. Voidaan mennä juttelemaan tuntemattomankin motoristin kanssa, kuulutaan ”samaan jengiin”.

”Aika moni tulee juttelee ainaki iskün kaa ku pysähtää. Kysyy siit pyörästä.” (Tytto 10-v)

Motoristiyhteisön me- henki näkyy myös maanteillä. Kaikkia motoristeja tervehditään ja pulaan jäänyttä autetaan. Itsekin olen ajanut porukassa, jossa yhdeltä pyörältä loppui polttoaine. Lähin huoltoasema oli kilometrien päässä, ja tietenkään kellään meistä ei ollut mitään sellaista mukana, jolla olisi voinut bensaa noutaa. Paikalle pysähtyi pakettiauto. Autosta nousi motoristin näköinen mies, joka tarjoutui hakemaan kotoaan polttoainetta. Maksuna hän halusi lupauksen, että autamme seuraavaa motoristia, joka on pulassa (”anna seuraavalle...”). Se lupaus on onneksi jo täytetty.

Sosiaalista pääomaa mitataan ihmisten keskinäisenä luottamuksena (yleistetty luottamus, eli luottamus kehen tahansa), vuorovaikutuksena ja osallistumisena yhteisiin asioihin. (Kajanoja. 2008. 29)

6.1. Lasten ja nuorten kokema sosiaalinen pääoma

Perinteiset teoretisoinnit pyrkivät mahdollisimman yleiseen sosiaalisen pääoman määritelmään. Lasten ja nuorten joukko on kumminkin hyvin erilainen suhteessa sosiaalisiin suhteisiinsa kuin aikuisten joukko. Erot sukupuoli-uolessa, iässä ja kulttuurisessa taustassa vaikuttavat siihen, miten lapsi tai nuori hahmottaa maailmaa. Lasten ja nuorten voimakas luottamuksen kokeminen ei tarvitse julkisia instituutioita tai yhteiskuntajärjestelmiä, vaan ennen kaikkea se liittyy läheisiin sosiaalisiin suhteisiin. Nuorilla ei ole voimakasta kansalaisidentiteettiä, vaan nuoret muodostavat yhteisönsä ja niihin liittyvän yhteenkuuluvuuden tunteen itse. Joskus nämä nuorten muodostamat yhteisöt ovat aikuisten silmissä negatiivisia, pelottavia ja paheksuttaviakin. Paitsi että lapset ja nuoret tulisi kumminkin nähdä tulevaisuuden kansalaisina ja sitä kautta sosiaalisen pääoman investoinnin kohteena, rakentavat ja käyttävät he itse omaa ja toimintaympäristönsä sosiaalista pääomaa. (Ellonen 2008. 37-38)

Lasten ja nuorten sosiaalinen pääoma syntyy paikallisissa yhteisöissä, kuten perheissä, kouluissa tai asuinalueilla. Sosiaalinen pääoma on ennen kaikkea paikallisten yhteisöjen resurssi, joka vaikuttaa positiivisesti lapsiin ja nuoriin. Sosiaalisen pääoman positiiviset vaikutukset kohdistuvat koulumenestykseen, mielenterveyteen, ei-toivotun ja rikollisen käyttäytymisen vähenemiseen, terveeseen kehitykseen, hyvinvointiin ja yhteiskunnalliseen integraatioon. (Ellonen. 2008. 40)

Nuoret viihtyvät kavereiden kanssa ja isoissa porukoissa. Brändeiltään erilaisiin porukoihin pääsee mukaan oikealla, tietynlaisella tyyllillä. Yhteisöön mukaan haluava ilmentää haluaan oikeanlaisella pukeutumisella,

mielenkiinnon kohteilla, käyttäytymisellä ja kuuntelemalla juuri tietynlaisia musiikkia. Ulkoiset tunnusmerkit ovat tärkeitä ja ilmentävät mihin porukkaan kuulut. (Hautamäki, Lehtonen, Sihvola, Tuomi, Vaaranen, Veijola. 2005. 120,121)

”Ei mul kyl liivejä ole, paitoja kyl aika paljon. Klubin huppari esimerkiksi, veljelläkin on.” (Poika 13-v)

”T-paitoja (HD) ainakin kymmenen. Kypärä... oma... keltainen.” (Tyttö 6-v).

Harley Davidson –perheiden lapset ilmentävät usein pukeutumisellaan HD –brändiä. T-paidat, colleget, hupparit, takit, laukut tai verkkarihousut kertovat teksteillään ja kuvillaan, mikä kuuluu harrastuksiin ja elämäntapaan. On ”coolia” saapastella huoltoasemalle vaikka äidin vanhoissa motoristisaappaissa ja prätkätakki päällä.

”Miul on sellaset kengät kun ajan moottorip... tai oon kyyissä. Ne on äitin vanhat. Ne on ihan kivat.” (Tyttö 10-v)

Yhteisö, jossa lapsi ja nuori vaikuttaa, on hänelle tärkeä. Elämismaailmaa, johon kuuluu koulu, kaverit, perhe ja harrastukset tulisi tarkastella yhtenäisönä yhteisönä, jossa kaikki osaset ovat toisiinsa kietoutuneita. Lasten ja nuorten yhteisö on enemmän sosiaalinen, kuin maantieteellinen käsite.

Kaverisuhteet ovat hyvin tärkeitä ja merkityksellisiä sosiaalisen pääoman tuottajina. Niihin katsotaan liittyvän sellaisia intiimejä ja luottamuksellisia elementtejä, joita ei pinnalliset ja viralliset suhteet ja kontaktit pysty tarjoamaan (Ellonen. 2008. 42), vaikkakin lapsen ja nuoren perhe tarjoaa hänelle merkittävimmän ihmissuhdeympäristönsä. Kyky itsensä toteuttamiseen ja merkittävien ihmissuhteiden muodostamiseen on aina yhteydessä perheen ihmissuhteisiin ja sen sisäisen vuorovaikutuksen laatuun ja muotoihin. (Räsänen, Moilanen, Tamminen, Almqvist. 1996. 61)

Nuorten keskinäinen sosiaalinen tuki yhteisöllisenä ominaisuutena vaikuttaa nuoriin siinä missä aikuistenkin tuottama sosiaalinen tuki. Nuoret aktiivisesti luovat sosiaalista ympäristöään myös omien ajattelumallien ja suhtautumisten kautta. Nuorten elinyhteisöjä ja niissä esiintyviä sosiaalisia resursseja tulee katsoa kontekstisidonnaisesti. (Ellonen. 2008. 100)

Se, että lapsi kasvaa jonkin yhteisön jäsenenä (tässä tapauksessa Harley-Davidson –yhteisö), osallistuu toimintaan, sisäistää yhteisön arvomaailman ja jakaa yhteisön vanhempiensa kanssa, merkitsee paljon. Lapsi ja nuori voi yhdessä vanhempiensa kanssa opetella yhteisön sääntöjä, normeja ja luoda turvallisesti omat käsityksensä yhteisön toiminnasta ja merkityksestä yhteiskunnassa ja siitä, mitä yhteisö itselle merkitsee.

Nuorten vaikeaa masennusta ja aktiivista rikekäyttäytymistä voidaan jonkin verran ehkäistä yhteisöllisen sosiaalisen tuen ja kontrollin keinoin. Nämä vaikutukset ovat toki sidoksissa yhteisön muihin ominaisuuksiin. Yhteisön rakenteelliset ominaisuudet vaikuttavat siihen, kuinka yhteisön sosiaalinen tuki ja kontrolli vaikuttavat yksilöön. (Ellonen 2008. 94,95)

7. Yhteisön ja sosiaalisen pääoman ero

Yhteisö ja sosiaalinen pääoma- käsitteet sotketaan usein toisiinsa. Sosiaalisen pääoman katsotaan muodostuva yhteisöissä ja kirjallisuudessa näitä käsitteitä käytetään joskus ristikkäin tai jopa päällekkäin. Useissa tutkimuksissa jätetään useimmiten toinen näistä määrittelemättä.

Yhteisö on sosiaalisen pääoman perusta ja sosiaalinen pääoma on taloudellisen ja kulttuurisen kasvun rakennusaine. Sosiaalisen pääoman kautta on kumminkin muodostunut uusia yhteisöjä.

Yhteisö on todellisten sosiaalisten suhteiden summa, joka muodostuu ihmisten välisestä kanssakäymisestä ja johtaa jonkinlaiseen kiintymykseen. Se, että olet jonkun yhteisön jäsen, edellyttää vastavuoroisuutta, sosiaalista tukea ja luottamusta, yhteenkuuluvuuden tunnetta ja sosiaalista identiteet-

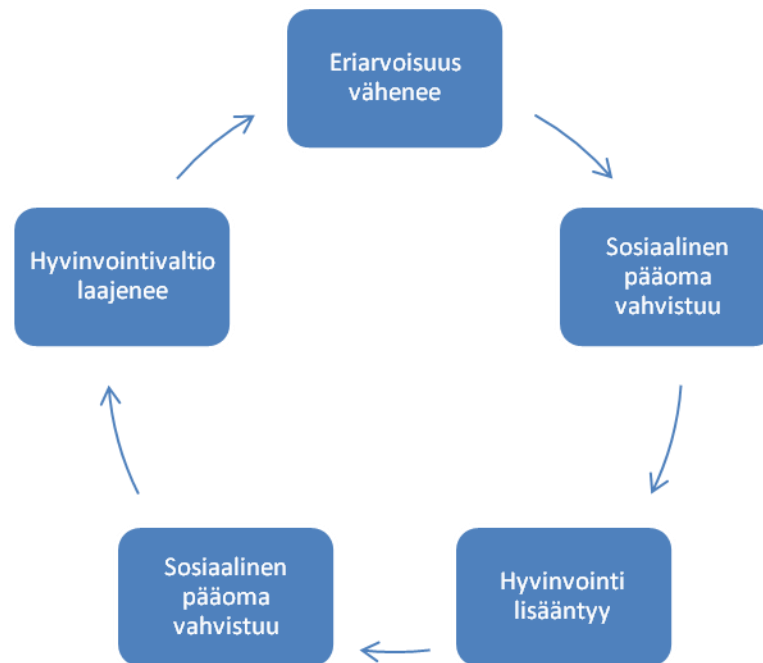
tiä. Perinteinen yhteisö esim. kyläyhteisö on intiimi, tiivis ja muut poissulkeva, jossa vallitsee sopimuksellisuus, yhteistyö, solidaarisuus ja yhteenväiset, paikalliset intressit. Perinteinen yhteisö on sidottu tiettyyn paikkaan ja aikaan. Nykyaikana yhteisöjen merkitys on muuttunut. Nykyään on enemmän niin sanottuja kompleksisia yhteisöjä, jotka eivät kiinnity mihinkään tiettyyn paikkaan ja jotka ovat usein kooltaan suurempia. Niihin sisältyy useita eri aktiviteetteja ja tavoitteita. Tätä yhteisötyyppiä edustaa esimerkiksi perhe, työ ja ystävät. Näiden yhteisöjen jäsenet voivat olla sidoksissa muihinkin yhteisöihin. (Ellonen. 2008. 43,44)

Yhteisö ja yhteisöllisyys on vallitseva tila (*status quo*), joka pitää yllä yhteenkuuluvuuden tunnetta. Silloin kun tämä nähdään tavoitehakuisesti pääomana tai resurssina, puhutaan sosiaalisesta pääomasta. Sosiaalisen pääoman tarkoitus onkin muuttaa *status quo* joksikin muuksi, eli saavuttaa jotakin sen kautta. Siihen, kuinka se onnistuu, vaikuttaa yhteisön sisäisten suhteiden toimivuus. Kyse onkin yhteisön kyvystä toimia ja sen ominaisuuksista.

Sosiaalinen pääoma näyttäytyy prosessina, joka luo ja ylläpitää hierarkioita ja saavuttaa tavoitteita eri tasoilla. Sosiaalinen pääoma voi keskittyä joko yhteisön sisälle tai ilmentyä yli yhteisön rajojen. Se voi jopa kietoutua useiden yhteisöjen prosesseihin. Kontekstilla, jossa sosiaaliset resurssit tuotetaan, on merkitystä niiden vaikutuksille. Yhteisö ja sen ominaisuudet ovat sosiaalisen pääoman edellytys ja sosiaalinen pääoma muodostuu yhteisön ominaisuuksien ja sosiaalisen organisoitumisen myötä. (Ellonen. 2008. 44,45)

Jouko Kajanoja on kehittänyt yhdessä Robert Hagforsin kanssa ”Hyvän Kehää”, jossa keskitytään sosiaalisen pääoman merkitykseen hyvinvointivaltion laajenemiseen suhteen. Johtopäätöksiä, joihin Kajanoja ja Hagfors ovat tulleet, ovat

- laaja hyvinvointivaltio vähentää eriarvoisuutta
- eriarvoisuuden väheneminen vahvistaa sosiaalista pääomaa
- sosiaalisen pääoman vahvistuminen lisää koko yhteisön hyvinvointia
- lisääntynyt hyvinvointi lisää hyvinvointivaltion kannatusta.

(Kajanoja. 2008. 31)

Oman lisäni olen kuvioon tuonut yhdellä ylimääräisenä ”sosiaalisen pääoman vahvistumisena” (hyvinvoinnin lisääntymisen ja hyvinvointivaltion laajenemisen välissä), joka mielestäni täydentää kehää, ja kulkee mukana voimistuen matkan varrella.

8. Aika vanhempien kanssa

Omien vanhempien kanssa opitaan monia elämässä tarvittavia asioita. Niitä opitaan yhteisissä keskusteluissa, ja ennen kaikkea asioita yhdessä tekemällä.

Vaikka lasten ja vanhempien välillä tapahtuu säännöllisesti yhteentörmäyksiä, on ne usein kasvun paikkoja lapsille ja nuorille. Lapsen elämisen taidot ja tunteiden hallitsemisen kyky kehittyy yhteentörmäyksiensä kautta. Monet lapset viettävät liian paljon aikaa ilman omien vanhempiensa seura. (Salminen. 2005. 24)

Yhdessä elämään - kampanjan puitteissa on tehty ympäri Suomen nuorille haastatteluja ja kyselyitä siitä, mitä he pitävät tärkeänä ja mistä on jäänyt parhaimmat muistot. Ne olivat juuri näitä arkipäivän ihanoituksia: lauantai-aamun rupatteluhetkiä sängyssä tai yhteinen siivous, yhdessä tekemistä, perheen ja vanhempien kanssa olemista. (Eskelinen. 2000. 88) Haastatelluistakin kumpusi hiljainen kiitos vanhemmille, jotka ottivat lapsensa ja nuorensa mukaan harrastamaan, laittelemaan pyörää, ajelulle, tai ihan vaan pelkästään pyörän pesuun. Isän tai äidin kanssa vietetty aika koettiin tärkeäksi.

*”Kiva olla isän kyydissä... tosi kiva. Kiva myös korjata, ei tuu sormet li-
kasiks. Ja perheralleissa oon ollu monta kertaa.” (tyttö 6v)*

*Oon saanu olla kyydissä. Hyvän mielen ja opetusta moottoripyörien kans-
sa jos vaikka joskus rupean työkseni automekaanikoksi, voisin isän kanssa
rakentaa näit pyöriä, kuten yhes ohjelmassa, American Choppersseissa te-
ki”. (poika 13v)*

9. Vertaisten merkitys

Nuorille kaveri- ja ystävyysuhteet, eli *vertaissuhteet* ovat hyvin merkityksellisiä. Vertaisilla tarkoitetaan henkilöitä, jotka ovat lapsen tai nuoren kanssa suurin piirtein samalla tasolla sosiaalisesti, emotionaalisesti ja kognitiivisesti. Vertaisten kanssa opitaan taitoja, tietoja ja asenteita, joiden avulla sopeudutaan yhteiskuntaan, ja jotka vaikuttavat heidän hyvinvointiinsa myös pitkällä aikavälillä. Hyväksytyksi tuleminen ja ystävyysuhteet vaikuttavat myös myöhempään kehitykseen. Lapsen sosiaalisen sopeutumisen indikaattorina voidaan pitää hänen asemaansa ryhmässä, ja sitä, onko hänellä ystäviä. (Salmivalli.2005. 15, 23)

Harley-Davidson maailmassa lapsilla on aina jotakin yhteistä. On vanhemmat, jotka harrastavat pyöriä. On aina aihe, josta jutella vertaisten kanssa. Tunnetaan kuuluvuutta ryhmään ja ollaan samaa porukkaa.

Vertaisryhmässä nuori saa hyväksynnän kokemuksia ja tyydytystä välittömille sosiaalisille ja emotionaalisille tarpeille. Lapsi tuntee kuuluvansa johonkin ja saa sitä kautta kokea läheisyyttä ja kumppanuutta. Nuoren saama palaute auttaa häntä kasvattamaan tietoisuutta itsestään. (Salmivalli. 2005. 34)

”Harrikkaporukoissa on omia kavereita” (Tyttö 6-v)

10. Maailmankuvan muodostuminen

Myös nuoren maailmankuva jäsentyy osittain vertaisryhmän kautta, vaikkakin koko maailmankuvan muodostumiseen vaikuttaa myös koko se kulttuurinen ja sosiaalinen ympäristö, jossa lapsi tai nuori kasvaa. Lasten ja nuorten käsitykset maailmasta perustuvat niihin olettamuksiin, jotka he ovat omaksuneet ympäristöstään. (Helve. 1997. 141 -142)

Vanhempien ollessa motoristeja, lapsi kasvaa usein tahtomattaankin kiinni siihen kulttuuriin. Vaatetus, puheet, elämänarvot ja ystäväpiiri ovat perheessä motoristihenkistä. Lapsi puetaan tyylinmukaisesti jo ennen kuin hän on omaa makua tai tahtoa oppinut paremmin tunnistamaan tai kontrolloimaan.

” Nahkaliivit... vitsi mein Einoki sai omat (Eino on 3-v pikkuveli) ja monil on nahkahousut tai ihan semmoset ajohousut. Ja ainaki iskäl on ain likaset sormet” (Tyttö 10-v)

Lapsen lähin ympäristö on se arjen konteksti, joka määrittää osaltaan sitä, kuinka lapsi elämäänsä elää. Ympäristö määrittää lapsena ja nuorena olemista, lapsuutta ja nuoruutta, mutta samanaikaisesti lapset ja nuoret määrittävät ympäristöä, suhdettaan siihen ja siinä elämiseen. (Alanen & Karila. 2009. 227) Lapsen ja nuoren maailma laajenee vähitellen. Kodin ulkopuolinen maailma, kuten kaverit, koulu, harrastukset, nuorisokulttuurit ym. vaikuttavat lapsen kasvaessa yhä enemmän muodostuvaan maailmankuvaan. (Helve. 1997. 141)

Kasvaminen Harley – Davidson harrastajien keskuudessa muovaa lapsen käsitystä maailmasta. Jonkinlainen vapauden ihannoiti, ”on the road” – elämän ja voimamoottoreiden ihailu tulee kuin itsestään. Lapsi ja nuori kasvaa tietämään, mikä tai mitkä ovat oikean merkkisiä moottoripyöriä, oikea elämäntapa ja arvot, joita vanhemmat, ja samoissa piireissä liikkuvat toiset nuoret kunnioittaa.

” Ainakin jos ny isän pyörää kuvailee: se on 2-sylinterine, saman verran pakoputkia, V-kakkonen taitaa olla, erittäin hyvä pyörä. Mun mielestä harriikkaa parempaa pyörää ei ole, autoja kylläkin, Cadillac nimittäin. 80-luvulla amerikkalainen mies unelmoi enemmän Cadillacista kuin naisesta, aattele... vai oliko se kuuskyt luvulla...” (Poika 13-v)

”Tulee mieleen moottoripyörien kuningas, eli arvokkainta, ja parhaimman näköisiä pyöriä maailmassa...” (Tyttö 16-v)

11. Osallisuudesta

Lapselle ja nuorelle on tärkeää olla osallinen, osallistua, vaikuttaa ja tuntea kuuluvansa johonkin. Osallisuutta on tarkasteltu myös syrjäytymisen (osattomuuden) ja poliittisen aktiivisuuden (vaikuttamisen) ulottuvuuksilla. Tämän jäsenyyksen taustalla on EU:n määritelmässä näkyvä ajatus osallisuudesta prosessina, jossa edetään syrjäytymisen torjunnasta poliittiseen vaikuttamiseen. Useimmiten *osattomuuden* kategoriaan kuuluvat nuoret, joilla on syrjäytymiseen yhdistettyjä ongelmia, kuten kouluttamattomuutta, työttömyyttä, puutetta taloudellisesti ja ongelmia sosiaalisissa suhteissa.

Osattomuuden vastapäätä on *vaikuttaminen*, joka voidaan määritellä myös poliittiseksi kansalaisuudeksi tai osallistumiseksi. Useimmiten tähän kategoriaan kuuluvat nuoret ovat aktiivisia mm. oppilaskunta-, tukioppilas- ja nuorisovaltuustotoiminnassa tai muissa vaikuttajaryhmissä tai poliittisten nuorisojärjestöjen toiminnassa.

Osallisuus sijoittuu näiden välimaastoon. Osallisuuden kategoriaan kuuluvat nuoret eivät kärsi syrjäytymiseen liittyvistä puutteista, mutta eivät myöskään osallistu aktiiviseen poliittiseen vaikuttamiseen. (Nuorisotutkimus. Hanhivaara. 2006. 30-31)

Esitin haastattelemilleni lapsille ja nuorille kysymyksen, kuinka hän tuntee olevansa itse osa HD –kulttuuria. Vastaukset vaihtelivat vaikuttamisesta ja pikkusisarusten vahtimisesta ralleissa pyörän pesuun saakka.

”No mukanahan mä niissä hommissa oon. Ainakin, jos on joku meidän (oma alue) järjestämä juttu ni isä potkii mut lisää hommiin. Niinku vii-

meekskin... mult meinas jäädä käymättä muut rastit, kun mun rasti oli se viimeinen ja kaikki vietti siel niin helkutisti aikaa... ne lapset. Mut on kyl ihan kiva tehdäkin jotakin... siin niin kivasti tulee juteltuu ja sit tutustuu helposti ihmisiin. (Poika 13-v)

Miltä se tuntuu... tehdä niitä juttuja? ” On se ihan kivaa. Ihan silleen et en mä niinku vastahakoinen ole. Paitsi jos ne on ne hommat niinku tytöille, ni sillon mä oon vastahakoinen...”(Poika 13-v)

Osallistujien kiinnittyessä yhteiskunnallisiin ja yhteisöllisiin prosesseihin, koetaan subjektiivista voimaantumisen tunnetta, joka viittaa osallisuuteen. Monet nuoret kokevat, että yhdessä aikuisen kanssa toimiessa vaikutusmahdollisuudet ovat hyvät. (Nuorisotutkimus. Koskinen, Horelli. 2006. 20-21) Perheralleissa haastatellut lapset kokivat, että keskusteluilla aikuisten kanssa on merkitystä; heitä kuunnellaan ja heidät otetaan oikeasti vakavasti.

”Kyl nää mua porukan jäsenenä pitää, kuuntelee mun mielipiteitä asioista ja isän kanssa juttelen paljon. Kävin turisee mökillä hallituksen porukoiden kanssa.” (Poika, 13v)

Osallisuutta voidaan tarkastella myös osallisuutena johonkin. Yksin ei voi olla osallinen, vaan osallisuuden kokemukseen tarvitaan sekä yksilö että ryhmä. Osallisuudessa on kyse myös osallisuudesta ryhmään, yhteisöön ja yhteiskuntaan, johonkin yhteiseen. Se, millainen osa yhteisöä ja ryhmää on, merkitsee. Osallisuuden tunne syntyy omasta kokemuksesta, tärkeyden ja merkityksellisyyden tunteesta. Tärkeää on se, että tulee nähdyksi ja kuulluksi ja tulee hyväksytyksi omana itsenään, ja kantaa myös vastuuta muista ja muiden osallisuudesta. (Nuorisotutkimus. Hanhivaara. 2006. 32)

12. Yhteenvetoa

Biker -kulttuurissa vallitseva brotherhood, me-henki luo monelle turvaa vaikeissa tilanteissa. On tärkeä tuntea, että pystyy luottamaan sen yhteisön jäseniin, johon kuuluu. Tarvittaessa saat tukea yhteisösi jäseniltä. Tunne, ettei jää yksin, luo turvaa. Yhteisöllisyys on miltei ”perinteisen kyläyhteisön” kaltaista yhteisöllisyyttä, tosin modernimmissa kuorissa. Fyysisen toisen lähellä asumisen on korvannut reaaliaikainen yhteydenpito tietokoneella ja puhelimitse. Oikeitakin kohtaamisia tapahtuu ralleissa, joita järjestetään ympäri vuoden, ja talleilla, joissa kokoontuu samanhenkiset ihmiset.

Yhteisöjen sosiaalinen pääoma syntyy yhteisistä arvoista, normeista, verkostosta ja luottamuksesta. Luottamus syntyy tuntemalla toinen ja tiedostamalla, kuinka yhteisössäsi toimitaan.

Hyväksytyksi tuleminen vertaisten ja aikuisten keskuudessa, on minkä näköinen, kokoinen tai taustainen tahansa on tärkeää. Se, että tulee kuulluksi ja vakavasti otetuksi, antaa positiivisia, kantavia kokemuksia. Se, että sinua pidetään tärkeänä ja tarpeellisena, kasvattaa itseluottamusta.

Jokainen meistä voi vaikuttaa siihen, mitä haluamme ympäristön viestittävän kasvaville lapsille ja nuorille. Harley – Davidson harrastajien maailma on yksi näistä kasvuareenoista, joilla pyörii yllättävänkin paljon lapsia ja nuoria. Valitettavasti osa aikuisista ei ole riittävän vastuuntuntoisia olemaan malleiksi jälkipolville (kuten missä ihmisryhmässä tahansa), mutta onneksi joukossa on lukuisia mallikelpoisia motoristeja, joista esimerkiksi ottamalla voi moni lapsi tai nuori ammentaa.

Lähteet:

Alanen Leena & Karila Kirsti (toim.). Lapsuus, lapsuuden instituutiot ja lasten toiminta. 2009. Vastapaino. Tampere

Eskelinen Anne. Rakkautta ja rajoja kasvatukseen, Yhdessä elämään. 2000. Kirjapaja Oy. Helsinki

Ellonen Noora. Kasvuyhteisö nuoren turvana. 2008. Tampereen Yliopistopaino Oy. Tampere

Hautamäki Antti, Lehtonen Tommi, Sihvola Juha, Tuomi Ilkka, Vaaranen Heli, Veijola Soile. Yhteisöllisyyden paluu. 2005. Tammer-Paino. Tampere

Helve Helena (toim.). Arvot, maailmankuva ja sukupuoli. 1997. Yliopistopaino. Helsinki

Himberg Lea, Jauhiainen Riitta. Suhteita – Minä, me ja muut. 2002. WSOY. Helsinki

Kajanoja Jouko. Hyvinvointi katsaus 2/2008. Hyvinvointivaltio vahvistaa sosiaalista pääomaa. 2008. Tilastokeskus

Laukkanen Eila, Marttunen Mauri, Miettinen Seija, Pietikäinen Matti (toim.). Nuoren psyykkisten ongelmien kohtaaminen. 2006. Kustannus Oy Duodecim. Karisto Oy:n kirjapaino. Hämeenlinna.

Räsänen Eila, Moilanen Irma, Tamminen Tuula, Almqvist Fredrik (toim.). Lasten ja nuorten psykiatria. 1996. Kustannus Oy Duodecim. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä.

Salminen Pirjo (toim.). Yhdessä kasvattamaan. 2005. PS- kustannus. Otavan kirjapaino Oy. Keuruu

Salmivalli Christina. Kaverien kanssa. 2005. PS- kustannus. Otavan kirjapaino Oy. Keuruu

Lapsella on oikeus osallistua, Lapsiasiavaltuutetun vuosikirja 2008. Sosiaali- ja terveveysministeriön selvityksiä 2008:20. 2008. Yliopistopaino. Helsinki

Nuorisotutkimus 3/2006. Kunta ja osallisuus. 2006. Hakapaino Oy. Helsinki

Haastattelut Heinäkuussa 2008 ja helmikuussa 2009. Haastateltavat: Poika 4v, tyttö 6v, tyttö 10v, poika 13v, poika 15v ja tyttö 16v

MIES, TALLI JA MOOTTORIPYÖRÄ

Etnografinen tutkimus Misfit MC:stä ja bikerkulttuurin **oetoksesta** Uskon-
totieteen pro gradu -tutkielma

Humanistinen tiedekunta

Kirsi Kinnarinen

Lokakuu 2005